

Závěrečná zpráva o realizaci projektu Terénní program Čelákovice (1. ledna - 31. prosince 2009)

1. IDENTIFIKAČNÍ ÚDAJE

Název organizace:	Semiramis o.s.	IČO:	70845387
Telefon/email:	+420 606 365 338	Email:	info@os-semiramis.cz
Statutární zástupce:	Miroslav Zavadil, DiS.		
Název projektu:	Terénní program Čelákovice		
Zodpovědná osoba za projekt:	Michaela Plocková, DiS.		
Ulice:	Ptácká 162		
Město:	Mladá Boleslav	PSC:	293 01
Kraj:	Středočeský		
Telefon/email:	+420 326 329 155	E-mail:	streetwork@os-semiramis.cz

2. ZÁKLADNÍ INFORMACE O CENTRU TERÉNNÍCH PROGRAMŮ

2.1. Stručná definice Centra terénních programů

Posláním Centra terénních programů (dále jen CTP) je poskytování odborných služeb uživatelům drog v jejich přirozeném prostředí na území Středočeského kraje. Účelem těchto služeb je minimalizace rizik spojených s užíváním drog a ochrana veřejného zdraví. Mezi hlavní aktivity Centra terénních programů patří vyhledávání problémových uživatelů drog přímo na ulicích, sběr odhozeného injekčního materiálu a monitoring měst a obcí, ve kterých CTP působí.

2.2. Územní vymezení poskytování služeb

V současnosti Centrum terénních programů působí celkem v 15ti městech Středočeského kraje. Na Mladoboleslavsku jsou to města Bakov nad Jizerou, Benátky nad Jizerou, Bělá pod Bezdězem, Mladá Boleslav a Mnichovo Hradiště na Praze-východ Brandýs nad Labem – Stará Boleslav a Čelákovice, na Nymbursku Lysá nad Labem, Městec Králové, Milovice, Poděbrady a Sadská a na Mělnicku města Mělník, Kralupy nad Vltavou a Neratovice.

2.3. Základní cíle

Ve vztahu k široké veřejnosti je cílem:

- Ochrana veřejného zdraví (nejen prostřednictvím výměny ale i sběru odhozeného injekčního materiálu, monitoring drogové scény ve městě, informování veřejnosti o tom, co dělat, když najdou odhozenou injekční stříkačku apod.).

Ve vztahu ke klientům, uživatelům drog, je cílem:

- Vyhledávání uživatelů drog (především problémových = nitrožilních uživatelů drog) v jejich přirozeném prostředí a jejich navázání na služby Centra terénních programů.
- Poskytování služeb harm reduction = snižování rizikového chování u jednotlivých uživatelů drog (klient začíná používat kondom, dezinfekci, sterilní vody, speciální filtry a

- kyselinu askorbovou, nesdílí stříkačky, přechází na méně rizikové formy užívání).
- Zdravotní stabilizace uživatele drog = informování o rizicích spojených s užíváním drog (předávkování, závislost, psychické poruchy) a o rizicích, vyplývajících ze způsobu užívání (hepatitidy, HIV apod.).
 - Sociální stabilizace = informace, popř. asistence při zařizování dokladů, práce apod.
 - Motivace vedoucí k odkazu do zařízení následné péče (léčebný program, detox, zdravotnické zařízení atd.).

2.4. Základní poskytované služby

Vyhledávání problémových uživatelů drog ve městě a monitorování drogové scény

Terénní pracovníci vyhledávají skrytou populaci uživatelů drog přímým kontaktováním na ulici, získávají informace o drogové scéně od místních obyvatel a také od uživatelů drog, kteří využívají služeb CTP.

Sběr odhozeného injekčního materiálu a monitoring rizikových lokalit

Pracovníci CTP vyhledávají lokality s výskytem odhozeného injekčního materiálu, pravidelně je monitorují a sbírají zde odhozený injekční materiál. Tyto lokality terénní pracovníci vyhledávají sami nebo o nich získávají informace od obyvatel města, Městské policie či technických služeb.

Poradenství pro uživatele drog (zdravotní, sociální, trestně právní)

Terénní pracovníci poskytují uživatelům drog poradenství ze zdravotní, sociální a trestně-právní oblasti. Uživatele drog často odkazují do zařízení, pro které je jejich konkrétní problém indikován (lékaři, probační a mediační služba, úřad práce apod.), a také jim nabízí asistenci při návštěvě těchto institucí.

Výměna injekčního materiálu a distribuce HR materiálu

Princip Harm Reduction (HR) je založen na snižování škod a rizik spojených s užíváním drog, mezi HR materiál patří kromě injekčních stříkaček např. dezinfekční tampony, injekční voda, kondomy, vitamíny, apod.

Výměnou injekčního materiálu uživatelům drog se snižují rizika výskytu infekčních chorob mezi uživateli drog, ale i ostatní populací. Mimo výměny injekčního materiálu terénní pracovníci distribuují tzv. HR materiál (dezinfekce, kondomy apod.), který taktéž zabraňuje šíření infekčních chorob a vzniku žilních onemocnění.

Motivace a zprostředkování detoxifikace, režimové nebo komunitní léčby

Terénní pracovníci uživatelům drog poskytují tzv. předléčebné poradenství, během něhož nejen vedou klienty ke splnění požadavků potřebných k nástupu do léčby (kontakt s léčebným zařízením, doklady, životopis apod.), ale také pracují na udržení motivace uživatele drog k léčbě.

2.5. Odbornost služeb a personální zajištění

Semiramis o.s. je poskytovatelem drogových služeb na území středočeského kraje již devátým rokem. CTP znovu prošlo v roce 2009 úspěšně Certifikací odborné způsobilosti, kde získalo certifikát k poskytování odborných terénních služeb pro uživatele drog.

Tým CTP je složen z pracovníků, kteří mají vysokoškolské či vyšší odborné vzdělání sociálního či zdravotního zaměření. Jednotliví pracovníci se dále vzdělávají podle svých individuálních vzdělávacích plánů v oboru.

Každému městu je přidělen tzv. „klíčový pracovník“, který se spolu s vedoucím pracovníkem CTP podílí na konkrétní podobě programu ve městě a tvoří tak specifický plán pro každé město zvlášť. Jedná se o individuální přístup ke každému městu, které je zařazeno do oblasti poskytování terénní práce Semiramis o.s. Klíčový pracovník v neposlední řadě zajišťuje kontinuitu práce s klientem a individuální přístup k němu.

Celkem v týmu CTP působí 5 odborných pracovníků. Tým je odborně veden prostřednictvím intervizních setkání, podléhá pravidelné odborné supervizi 1x za měsíc a zároveň za týmem stojí externí odborný garant služeb, který se s týmem setkává 1x za ¼ roku.

3. INFORMACE O MĚSTĚ

3.1. Aktivity realizované v roce 2009

Vyhledávání problémových uživatelů drog

- V tomto roce se nám podařilo prostřednictvím přímého kontaktování a lékárenských balíčků, do služeb navázat 8 nových uživatelů návykových látek.
- Nejednalo se pouze o nitrožilní uživatele drog, ale i uživatele, kteří užívají drogy jinou formou než nitrožilní (šňupání pervitinu, kouření heroinu apod.).

Přímá práce s uživateli drog

- Při přímé práci s uživateli drog jsme i nadále rozvíjeli trend individuálního pojetí práce s jednotlivými klienty. K tomuto účelu nám slouží i tzv. Individuální plán péče. V tomto plánu s klienty pracujeme na motivaci k aktivnímu řešení problémů. Tento způsob práce nám umožňuje s klienty pracovat kontinuálně.
- Kromě nitrožilních uživatelů drog jsme v tomto roce pracovali i s klienty, kteří se pokoušejí abstinovat. Této skupině klientů poskytujeme podporu v abstinenci.
- V tomto roce klienti využívali ve větší míře poradenství. Nejčastěji se jednalo o poradenství v oblasti zdravotní (komplikace spojené s nitrožilním užíváním drog) a sociální (doklady, odkazy na Úřad práce apod.).
- V souvislosti s loňskou epidemií hepatitidy typu A jsme pokračovali ve snaze motivovat klienty k očkování proti této chorobě, popřípadě ty, kteří se již očkovat nechali, k přeočkování.
- Při přímé práci s klienty jsme se taktéž zaměřili na získávání informací v oblasti zvyšování kvality služeb (nabízené služby, časová dostupnost služeb apod.) v rámci projektu Correlation (Evropský projekt jehož cílem je vytvořit manuál pro příkladnou praxi v terénních programech). Většinou byli klienti s naší formou poskytování služeb spokojeni.
- Kromě distribuce běžně nabízeného HR materiálu jsme při výměně injekčního materiálu zkušebně distribuovali – sterifilt a stericup (speciální HR materiál), jehož cílem je kvalitnější minimalizace rizik šíření infekčních chorob nejen mezi uživateli drog.

Monitoring rizikových lokalit a sběr odhozeného injekčního materiálu

- V tomto roce došlo k výraznému poklesu počtu nalezeného injekčního materiálu. Tuto skutečnost přisuzujeme tomu, že se nám podařilo nakontaktovat uživatele drog, kteří prozatím nevyužívali našich služeb a injekční stříkačky si kupovali v lékárnách a použité odhazovali na veřejných prostranstvích.

Večerní terénní program.

- Účelem tohoto programu bylo aktivně vyhledat a nakontaktovat uživatele drog, se kterými nemáme možnost se setkat během klasického terénního programu (např. dojíždějí za prací). Součástí této akce byla i propagace služeb Centra terénních programů v místních restauracích, hernách, barech apod.
- Večerní terénní program jsme ve městě uskutečnili dvakrát.
- Během večerních terénních programů se nám podařilo oslovit 9 osob, potenciálních uživatelů drog, kteří ještě nejsou v kontaktu s naším programem.

Propagace služeb Semiramis o.s.

- Obnovení spolupráce s místním periodikem Zpravodaj.
- Do informačního centra jsme distribuovali **Výroční zprávy 2008**, jejichž cílem je seznámit občany města s naším sdružením, s jednotlivými centry a jejich činnostmi.
- Základním a středním školám ve městě jsme rozeslali **banner s odkazem na webových stránkách Semiramis o.s.**, na kterých je mj. poradna zaměřená na drogovou problematiku. Připojili jsme také **leták "Co dělat, když najdeš stříkačku"**, jehož cílem je informovat mladou populaci o tom, jak se zachovat v případě nálezu odhozeného injekčního materiálu.

3.2. Spolupráce s odbornou veřejností

Tak jako v letech předchozích, i v roce 2009 probíhala výborná spolupráce s **Městským úřadem**. Jmenovitě s paní **Věrou Křivdovou** (vedoucí odboru sociálních věcí a zdravotnictví). Hlavním cílem této spolupráce je především předávání informací. Jedná se o informace o místech pohybu našich potenciálních klientů a o rizikových lokalitách ve městě a jeho okolí. Tyto informace považujeme za důležité pro vývoj terénního programu v Čelákovících.

I v tomto roce pokračovala spolupráce s **Městskou policií** v Čelákovících. Spolupráce spočívá, tak jako v předešlých letech, v předávání informací o rizikových lokalitách ve městě a jeho blízkém okolí a sběru odhozeného injekčního materiálu. V průběhu roku jsme od Městské policie převzali k bezpečné likvidaci **32ks** injekčních stříkaček. Nejčastějším místem nálezu byla ulice Stankovského. Tento převzatý injekční materiál nezapočítáváme do níže uvedené tabulky.

Do všech **lékáren** ve městě i nadále dodáváme **tzv. lékárenské balíčky**, jejichž prostřednictvím se snažíme na služby Centra terénních programů navázat skrytou populaci uživatelů drog, kteří chodí do lékáren nakupovat injekční materiál. Spolupráci s lékárnami považujeme za důležitou především z hlediska utváření si obrazu o drogové scéně města. Například počet prodaného injekčního materiálu v lékárnách může napovědět, jak velká skupina skrytých intravenózních uživatelů drog se ve městě pohybuje.

Lékárny jsme taktéž oslovili v rámci výzkumu „**Lékárny a uživatelé drog**“. Tento projekt je podporován Národním monitorovacím střediskem pro drogy a drogové závislosti. Do projektu bylo zapojeno 5 organizací, včetně Semiramis o.s., působících v oblasti adiktologických služeb v pěti krajích České republiky. Cílem projektu bylo zmapovat úlohu lékáren jako zdroje informací o drogové scéně (prodej injekčních stříkaček pro injekční uživatele drog, možnosti bezpečné likvidace použitého injekčního materiálu atd.).

Během roku 2009, zejména v prvním pololetí, jsme se zaměřili na zúžení spolupráce s **místními lékaři**. Oslovili jsme praktické lékaře, gynekology, chirurgy, psychiatry, apod. Spolupráce s těmito lékaři spočívá ve vzájemném odkazování uživatelů drog. Každému z námi oslovených lékařů byly předány informační materiály propagující terénní program ve městě.

Obnovili jsme spolupráci s místním periodikem **Zpravodaj**, ve kterém od července začala vycházet série článků, zabývajících se drogovou problematikou, konkrétně příběhy klientů. Články obsahují kontakty na Centrum terénních programů a K-centra. Tyto články mají za cíl zkvalitnění povědomí široké veřejnosti o drogách a službách, které se touto problematikou zabývají.

Městskému domu dětí a mládeže jsme poskytli informační letáčky „**Co dělat, když najdeš stříkačku**“. Na těchto letáčích je uvedeno, jak se zachovat v případě nálezu odhozené injekční stříkačky.

3.3. Tabulka statistických údajů za rok 2009

Počet klientů (počet jednotlivých uživatelů drog, kteří využili v daném období alespoň jednou služeb programu)	19
- z toho injekčních uživatelů drog	18
- z toho mužů	13
Počet neuživatelů , kteří využili alespoň jednou služeb programu	24
- z toho rodiče	0
- z toho veřejnost (odborná - kurátoři, hygiena, návštěvy z MěÚ apod.)	20
- z toho účastníci besed	0
Počet kontaktů celkem	143
- z toho s klienty, uživateli drog (přímý)	95
- z toho s rodiči (přímý)	0
- z toho s veřejností (odborná - kurátoři, hygiena, návštěvy z MěÚ apod.)	36
- z toho účastníci besed	0
- z toho telefonický kontakt	8
Počet prvních kontaktů	25
- z toho s uživateli drog	8
Počet nalezených injekčních stříkaček	48
Počet výměn – výkonů ve výměnném programu	89
Počet vyměněných injekčních jehel	12 072

3.4. Interpretace statistických údajů

I přes fakt, že drogová scéna v Čelákovcích byla oproti loňskému roku značně **uzavřená**, se nám podařilo nakontaktovat **8 nových uživatelů** návykových látek, a to především prostřednictvím přímého kontaktování. Nejednalo se pouze o nitrožilní uživatele, ale i uživatele, kteří užívají drogu jinou formou než nitrožilní (šňupání pervitinu). Během roku jsme byli v kontaktu celkem s **19 klienty**. Počet klientů se oproti loňskému roku sice snížil, ale o to jsou kontakty s nimi pravidelnější a efektivnější. Odliv klientů je zapříčiněn několika důvody, např. abstinence, výkon trestu či odstěhování se z města. Klienti využívají i jiné služby, než jen výměnný program. Nejčastěji jde o poradenství v oblasti zdravotní či informace ohledně zprostředkování léčby (detoxifikace, režimové nebo komunitní léčby).

V roce 2009 jsme vydali klientům – uživatelům drog celkem **12 072 ks** injekčních stříkaček. Počet vydaných injekčních stříkaček se může zdát vysoký, ale ve skutečnosti to znamená, že klienti dodržují zásady bezpečné aplikace (používají k 1 aplikaci 1 sterilní stříkačku). Počet vydaných stříkaček je taktéž ovlivněn zvýšením využívání **tzv. sekundární výměny** – jeden klient mění injekční materiál pro více uživatelů drog. Díky tomuto způsobu výměny se dostává čistý injekční materiál ke skryté populaci uživatelů drog. Stejnou cestou se použitý injekční materiál navrací zpět k bezpečné likvidaci. Dle našich informací bylo formou sekundární výměny zajištěno přibližně dalších **10 uživatelů drog**.

3.5. Informace o drogové scéně:

Drogová scéna v Čelákovcích je již po několik let převážně **pervitinová**. Ojedinele se vyskytuje užívání Subutexu a heroinu. Za zajímavý trend považujeme to, že se nám v roce 2009 začali do služeb vracet klienti, kteří po několik let služby nevyužívali a to především z důvodu výkonu trestu. Díky návratu starších uživatelů drog se věkový průměr našich klientů zvýšil. Věkový průměr uživatelů drog je 27 let.

V letošním roce byla drogová scéna značně **uzavřená**, čemuž nasvědčuje i pokles počtu klientů a zvýšení využívání **tzv. sekundární výměny**.

3.6. Nalezený injekční materiál v roce 2009

V porovnání s rokem 2008, kdy jsme ve městě našli 95 kusů injekčních stříkaček, došlo v tomto roce k výraznému poklesu. **V průběhu roku** jsme zlikvidovali **48 ks** injekčních stříkaček. Tento fakt přisuzujeme tomu, že jsme se v roce 2009 zaměřili na navázání kontaktu s uživateli drog, kteří injekční stříkačky odhazují.

V následujícím přehledu uvádíme nejčastější rizikové oblasti a počet nalezených injekčních stříkaček v jednotlivých lokalitách.

Lokalita	Počet
Sídliště - ul. Stankovského	17
Okolí nádraží ČD	12
Okolí hřbitova	5
Čelákovice zastávka	5
Park u knihovny	3
Okolí Zdravotního střediska	3
Okolí Alberta	1
Skate park	1
Park u gymnázia	1
Celkem	48

3.7. Závěr

- V roce 2009 došlo k **výraznému poklesu nalezeného injekčního materiálu**. Tento fakt připisujeme tomu, že se nám podařilo do služeb navázat uživatele drog, kteří našich služeb dříve nevyužívali a injekční stříkačky si kupovali v lékárnách a použité odhazovali na veřejných prostranstvích.
- V tomto roce došlo k mírnému **uzavření drogové scény** což se projevilo poklesem počtu klientů a zvýšením využívání **tzv. sekundární výměny**.
- Do služeb se nám začínají vracet i uživatelé drog, se kterými jsme nebyli několik let v kontaktu.
- Do lékáren jsme začali opět distribuovat tzv. lékárenské balíčky. Navíc jsme obě místní lékárny zařadili do výzkumu, který je součástí projektu „**Lékárny a uživatelé drog**“.

Případné dotazy k vyúčtování prosím směřujte na finančního ředitele Semiramis o.s. Pavla Plačka (placek@os-semiramis.cz, tel. 606936212)

.....
Michaela Plocková, DiS.
Vedoucí Centra terénních programů
Semiramis o.s.
Tel.: 724 557 503
Email: plockova@os-semiramis.cz